

“Tayyorlandi”

**Toshkent arxitektura – qurilish
universiteti rektori**

B.A. Tulaganov

2026-yil

“Tasdiqlayman”

**O‘zbekiston Respublikasi Oliy
ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi**

2026-yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT ARHITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI**

**60730100 – Arxitektura
(turlari bo‘yicha)**

“CHIZMACHILIK”

fanidan

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR
DASTURI, BAHOLASH MEZONI VA FAN MAJMUALARI**

Toshkent – 2026

Dastur Toshkent arxitektura-qurilish universitetining 2026-yil “___” maydagi ___-sonli kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullangan.

Tuzuvchilar:

- S.S. Saydaliyev - Toshkent arxitektura - qurilish universiteti “Muhandislik grafikasi” kafedrası mudiri, professor,
B.V. Nigmanov - Toshkent arxitektura - qurilish universiteti “Muhandislik grafikasi” kafedrası dosenti.

Taqrizchilar:

- K.G‘. Malikov - Toshkent davlat texnika universiteti “Informatika va kompyuter grafikasi” kafedrası Phd dotsent.
S.A. Masharipova - Toshkent arxitektura - qurilish universiteti “Arxitektura” kafedrası mudiri, dotsent.

1. Kirish

Alohida iqtidor talab etiladigan 60730100 – Arxitektura (turlari bo'yicha) bakalavr ta'lim yo'nalishi uchun imtihon dasturi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Alohida iqtidor talab etiladigan bakalavriat ta'lim yo'nalishlariga kasbiy (ijodiy) imtihonlar orqali qabul qilish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 2018 yil 27 iyuldagi 588-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabrda "Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-60-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2026-yil 30-yanvardagi 2026-2027 o'quv yili qabuli uchun "Respublika davlat oliy ta'lim tashkilotining ta'lim yo'nalishlari ro'yhati va ularga mos test sinovi (kasbiy (ijodiy) imtihoni) topshiriladigan fanlar majmuasi" asosida tayyorlangan.

Imtihon dasturi umumiy o'rta ta'lim maktablaridagi 8 va 9-sinf chizmachilik fanlari asosida tuzilgan bo'lib, abituriyentlarning amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash uchun mo'ljallangan. Chizmachilik fanining O'zDTS (KHYaT) standartlari asosida abituriyentlarning ijodiy qobiliyatlarini sinovdan o'tkazish va grafik topshiriqni chizishga oid kompetensiyalarini baholashdan iborat.

Chizmachilik fani bo'yicha: abituriyentlarga imtihon topshiriqlarini berishdan maqsad chizma chizish qoidalarini va standartlarini, proeksion aloqalarini, munosabatlarini va ko'rinishlarini bilishi, chiziq turlari, o'lchamlar qo'yish, qirqimlar turlari va ularni qo'llash, shirftlarda yozishga oid nazariy bilim hamda yaqqol tasvirini qurish unda qirqimimi tadbiq etishga oid amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

60730100 – Arxitektura (turlari bo'yicha) yo'nalishi bo'yicha tanlovda talabalikka qatnashuvchi abituriyentlar "Chizmachilik" fanidan ijodiy imtihon topshiradilar.

Ijodiy imtihon "Chizmachilik" – maksimal ball **63,0** ball;

2. Kasbiy-ijodiy imtihonning maqsad va vazifalari

"Chizmachilik" fani bo'yicha: abituriyentlarga imtihon topshiriqlarini berishdan maqsad abituriyent chizma chizish qoidalari, standartlari, proeksion aloqalari, chiziq turlari, o'lchamlar qo'yish, qirqimlar turlari va ularni qo'llash ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Abituriyentning chizma chizish mahoratini amalda ko'rsata bilishi zarur.

3. Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

“Chizmachilik” fani bo'yicha:

- turli xil grafika texnikalaridagi ishlash vositalari: grafik qalam, burchakli, gradusli, yoysimon chizg'ichlar, sirkul va boshqalar;
- geometrik shakllarning plastik tutashuv qonuniyatlari, oldidan va ustidan ko'rinishlar asosida detalning uchinchi ko'rinishini yaratish, aksonometrik proeksiyalar, chizmani joylashtirish haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- amaliyotda egallangan bilimlari asosida chizmachilik anjomlarini qo'llashni;
- o'lchamlarni qo'yish qoidalari;
- masshtablar, chiziqlar;
- detallar qiyofalarining geometrik asoslari, ko'rinishlar, qirqimlar va kesimlar, chizmalarda yozuvlar va belgilashlarni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- fazoviy hajmni qog'oz tekisligida grafik texnikasida tasvirlash;
- nafaqat ko'rinadigan, balki hayoldagi, faraz qilinadigan obyektlarni tasvirlash;
- ijodiy fikrlab va ko'rish qobiliyati orqali chizishni rivojlantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

4. “Chizmachilik” fanidan kasbiy (ijodiy) imtihoni baholash mezonlari

Chizmachilik fanidan ijodiy imtixon 63,0 ball bilan baholanadi va u ikki vazifadan iborat bo'ladi.

Chizmachilik fanidan A-3 format o'lchamdagi vatman qog'ozda qalamda bajariladi.

Imtixon vaqti 2 (ikki) akademik soat (90 minut).

Birinchi vazifa: ikki ko'rinishi bo'yicha berilgan detalning uchinchi ko'rinishi topilsin va zarur qirqimlar bajarilsin. Detalning aksonometrik (to'g'ri burchakli izometrik yoki to'g'ri burchakli diametrik) proeksiyasi yasalsin va zarur qirqim berilsin.

Ikkinchi vazifa: Komissiya a'zosi ko'rsatgan so'zni 10-chi “B” turidagi qiya standart chizma shrifti bilan yozilsin.

“Chizmachilik” dan vazifaning baholanishi quyidagicha:

№	Mezonlar	Mezonlar asosida belgilangan ballar
1.	Ikki ko‘rinishi bo‘yicha berilgan detalning yetishmovchi ko‘rinishi topish va zarur qirqimlar bajarilishi hamda o‘lchamlar ko‘rinishlarga standart asosida taqsimlab qo‘yilishi quyidagi 8 ta bandlar yig‘indisi ko‘rinishida baholanadi:	0,0-29,0
1.1	Shartini to‘g‘ri anglab, berilgan ko‘rinishlarni standart asosida ko‘chirganligi uchun;	0,0-2,0
1.2	Masshtab to‘g‘ri tanlanganligi uchun;	0,0-3,0
1.3	Detalning ko‘rinmas qismini to‘g‘ri bajarilganligi uchun;	0,0-6,0
1.4	Chizilgan uch o‘lchamli ko‘rinishga kerakli qirqim turidan to‘g‘ri foydalanganligi uchun;	0,0-6,0
1.5	Ko‘rinishlarda o‘lchamlarni to‘g‘ri taqsimlanganligi uchun;	0,0-3,0
1.6	Standart asosida o‘lchamlarni yozilganligi uchun;	0,0-3,0
1.7	Ko‘rinishda va o‘lchamlarni qo‘yishda chiziq turlariga rioya qilinganligi uchun;	0,0-6,0
2.	Detalning aksonometrik (to‘g‘ri burchakli izometrik yoki to‘g‘ri burchakli dimetrik) proeksiyasi yasalgani va zarur qirqim berilganligi uchun quyidagi 8 ta bandlar yig‘indisi ko‘rinishida baholanadi:	0,0-30,0
2.1	Aksonometrik proeksiya to‘g‘ri boshlangan;	0,0-3,0
2.2	Aksonometrik proeksiyada geometrik jismlarni shakllarini to‘g‘ri va aniq bajargan;	0,0-6,0
2.3	Aksonometrik proeksiyasini to‘liq tugallangan;	0,0-5,0
2.4	Aksonometriyada qirqim to‘g‘ri bajarilgan;	0,0-6,0
2.5	Aksonometriyada chiziq turlariga rioya qilinganligi uchun;	0,0-6,0
2.6	Chizmani chizma qog‘oziga to‘g‘ri joylashtirilganligi uchun;	0,0-3,0
2.7	Chizmani formatda sifatli bajarilganligi uchun;	0,0-1,0
3.	Komissiya a‘zosi ko‘rsatgan so‘zni 10-chi “B”	0,0-4,0

	turidagi qiya standart chizma shrifti bilan yozilsin.	
3.1	Standart chizma shriftiga yordamchi to‘r chizilganligi uchun.	0,0-2,0
3.2	Chizma shriftini standart qalinlikda yozganligi uchun.	0,0-2,0
	Jami maksimal ball:	63,0

Izoh: baholash mezonining kichik bandlarida berilgan raqamlar shu band bo‘yicha maksimal ballni belgilaydi. Masalan, 1-bandning 1.4 kichik bandidagi “0,0-8,0” raqami shu ko‘rsatkich bo‘yicha 0 dan-8 gacha oraliqda baholanishini anglatadi.

Eslatma. Ijodiy imtihonga qatnashmagan abituriyentga qayta topshirishga imkoniyat berilmaydi va “0” ball bilan baholanadi.

Imtihon natijalari imtihon o‘tkazilgan kunning ertasiga e‘lon qilinadi.

5. kasbiy (ijodiy) imtihon topshiriladigan fan majmuasi

t/r	Ta‘lim yo‘nalishi kodi	Bakalavriyat ta‘lim yo‘nalishi nomi	1-fan
1.	60730100	Arxitektura (turlari bo‘yicha)	Chizmachilik

6. Apellyatsiya tartibi

Apellyatsiya shikoyatlari O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 13-sentabrdagi 578-son qarori bilan tasdiqlangan Oliy ta‘lim tashkilotlarining bakalavriyatiga o‘qishga qabul qilish tartibi to‘g‘risidagi nizomning 1-ilovasiga muvofiq ko‘rib chiqiladi. Abituriyent kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari e‘lon qilingandan so‘ng 24 soat ichida apellyatsiya komissiyasiga murojaat yetish huquqiga ega.